

ПИЈЕМОНТ

ДИРЕКТОР: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Русија и Бугарска

Полумесец се опет потеглао јатаганом на Православље. Са обала Босфора, под немачким заставама и под командом немачких официра, турски бродови су почели да се искашљују на руску црноморску флоту. На звекет мамузе сада већ и самим Турцима омрзнутог Енвер паше, турска сувоземна војска јури ка литицама Кавказа, да тамо, нечујно и без славе, остави своје кости.

Одиграва се, у овом тренутку, оно што је логиком Историје, и свима божјим и људским законима, детерминисано: оно што је за живот старо и неспособно, има да уступи место оном што је крепко, младо, бујно. Из заједнице цивилизованих народа Турци ће бити евакуисани и у Азију коначно пресељени. Источном капијом Средоземног Мора имају непогратно да загосподаре Словени. Заједно са Сарајевом и Дубровником, и Стамбол ће пасти у руке Словена.

У овом значајном историјском тренутку, када се одлучује о једној новој карти Европе и једној новој цивилизацији, словенски свет је очекивао да ће Бугарска, као хришћанска и словенска земља, коју је Русија створила и за самосталан живот оспособила, ући у рат против Турске. Чак и највећи двојожи бугарофил П. Н. Миљуков поручио је кроз своју „Рјеч“, пре неколико дана, Бугарима: „Ко није данас уз Русију, тај је против ње“.

И ако смо далеко од злураде готовости да одмах оптужимо Бугаре као Јуде Словенства, ипак морамо да подвучемо околности у којима, и разлоге из којих, Бугарска предузима тактику скрштених руку у руско-турском рату. За Русију, преокупирану о-

перацијама на војишту против Германа, улазак бугарске војске у Једрене и окупација целе Тракије од стране Бугарске, значила би ослобођавање великог дела руске кавкаске војске од стражарске службе и њено пребацивање на пруско-руско војиште. Велики део турске војске имао би, по други пут, да се опроба са бугарском војском. А то значи, да би и на мору и на суви Русији био знатно олакшан посао.

Бугарска није хтела овога пута да положи порезу заштитности својој вековној заштитници. Влада Васиља Радославова телеграфски је саопштила руској влади, да ће Бугарска, и после турског напада на Русију, остати неутрална за све време европског рата.

И док наша честита, увек словенска и за Русију на све жртве готова Србија, прима, витешки и одушевљено, на своја братоубилачким ратом израњављена плећа трећину аустријске војске, дотле софијски аустрофили упућују у Петроград телеграме о неутралности, а у Београд протесте против „српских зверстава у Маџедонији“!

Изгледа, да се у Софији сасвим заборавило, да Русија, моћна и праведна као Бог, ником дужна не остаје. Понекад је спора, али увек достижна!

Из бојне линије

„Срећне руке“

Поднаредник једног вода није траго једног од својих каплара. С једне стране да би му мало напунио, а с друге, знајући да је каплар достигао за најтеже задатке, одреди њега и његову десетину да изврше један за-

дашак који је изгледао неизводљив.

Савештан и опрезан, капалар је извршио поверени му задатак пошуро. Како је он, сасвим случајно, лично поднео извештај команданту дивизије, десило се да га командант произведе за наредника.

Кад се нови наредник вратио у чету, дозвола одмах поднаредника.

— Поднаредниче, узми одмах двадесет војника, пређи реку и да ми у року од 24 сата доведеш живог непријатељског војника с предсраже! — у генералској пози командовао је нови наредник.

— Разумем, господин наредниче! Ако Бог да да додеш срећне руке као ја, враћу се као потпоручник! Додеде, заједљиво и снисходљиво у исши мах, поднаредник

Италијани у Трсту

— Један поверљив циркулар аустријског управника Трста —

Талијански лист „Коријере де ла Сера“ објавио је, пре кратког времена, циркулар аустријског управника Трста, упућен чиновницима у провинцијама, које су насељене Италијанима и у којима се хоће да уведе насилнички режим у случају прекида односа с Италијом.

Овај циркулар датиран је шестог овог месеца и садржи, у главном, ово:

1) Италијански грађани од 18 до 40 година биће затворени на прву заповест и спроведени под јаком пратњом у Италију и Коруску.

2) Италијански грађани, који имају више од десет година, биће позвани да напусте своје место борављења у року од 12 сати и биће протерани у Италију.

Пошто је набројао још неке мере предострожности које треба предузети против Ита-

лијана, гувернер наређује да буду у сваком погледу строги и немилостиви према Италијанима.

Енглески зајам

— Покриће ратних трошкова. —

Поводом новог издавања благајничких бонова, „Дељи График“ вели да се ратни зајам попео до 37. 500.000 фунти стерлинга и да влада сада тражи нов зајам од 15 милиона стерлинга. Према томе, рат кошта Енглеску четири до пет милиона стерлинга недељно. Влада је због изобиља новца у земљи направила зајам по нижем курсу од три и по од сто. Међутим, како се благајнички бонови могу исплатити тек кроз шест месеца, може бити да би било боље, с обзиром на повољно стање на финансијском тржишту, направити један ратни зајам од 200 милиона стерлинга (пет милијарди франака), који ће бити довољан за укупно покриће.

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

17. октобра није се десило ништа значајније ни на једном нашем фронту.

Немци су покушали опет одлучан напад у околини Бакарларјева. У борби су учествовали посаде и тешка артилерија из немачких пограничних тврђава. Али су сви немачки напади одбијени са огромним губицима. Пред руским позицијама леже гомиле немачких лешева. Руси су заробили 82 официра и 8.000 војника. У Галицији је ситуација без великих измена.

На западном ратишту воде се непрестано огорчене борбе без одлучних резултата. Савезници су на неким тачкама мало напредовали, док су понегде мало пропустили. Стање је непромењено.

Мање силе, више права!

— Благотворне последице данашњег рата —

Један талијански виђенији политичар, Бевијон, који припада националистичкој партији, која се изјаснила за ступање Италије у акцију, написао је чланак под насловом: „Национализам и демократија“.

„Само би победа Тројног Споразума — нарочито ако се уместо Италија и Румунија извршила поправку карте Европе, по принципу народности. И то само у случају енглеско-француске победе. Европа ће моћи решити један од најтежих проблема, језро свих политичких размирица: проблем народности. Прилазак Италије и Румуније Тројном Споразуму, ослободиће Европу од море која је мучи.“

„С друге стране смањивање војних буџета, које ће бити несумњиво једна од главних тачака у будућем уговору о миру, ако Тројни Споразум победи, олакшаће уништење немачког милитаризма и припомоћи ће да се у тој земљи створи слободно и демократско народно мишљење“.

Лесковац и рат

— Лесковачке болнице. — Живот. — Фабрике —

(Допис „Пијемонту“)

Лесковац, 17. окт.

Још у почетку рата овде је отворена једна резервна болница, а касније, када су већ почели да стижу ранјеници, отворено је, у кратким размацима времена, још четири. И тако сада имамо у Лесковцу пет резервних болница. Све ове болнице под управом су вредног г. д-р Ј. Бокића. Ред, чистоћа и нега у овим болницама за пример су. Одмах чим су отворене болнице пријавило се на добровољну службу преко четрдесет болничарки, неке из Лесковца, а неке из Београда. Осим тога, раде и ђаци овдашње реалке.

Овде постоји пододбор друштва Црвеног Крста и под паметном управом г. Стеве Комненовића, проте, испуњује свој задатак тачно и савесно. Пододбор је до сада скупио знатне суме новца и доста прилога у ствари за српски „Црвени Крст“.

Бомбардовање из ваздуха

— Како су Немци из ваздуха бомбардовали варош Варшаву? — (Од Филатова, ратног дописника „Утра Русији“)

Немци сасвим јавно, чак и у новинарским чланцима прете Енглеској бомбардовањем из ваздуха, да ће, веле, бомбама разрушити све величанствене зграде у Лондону.

Ја сам читао једне недеље посматрао дејство немачких ваздухопловаца, а сад се пред мојим очима дешава систематско бомбардовање Варшаве.

Јутрос се пробудим и погледам на прозор. Сунце је златило врхове пожутелог дрвећа у Саксонском врту.

Већ одавно није било тако лепо време и прво што ми је пало на памет, — данас ће бити бомби. Зашто?

Они који се налазе на бојишту

знају, да чим је леп сунчан дан одмах лете ваздушни разбојници. И заиста, вратар ми око 9 часова донесе новине и јави:

— Већ лете!

Нисам стигао ни кафу да попијем, кад улете хотелски дечко и викну:

— Бацио је, бацио!

Ја истрчим на улицу, где су грмели топовски пуцњи, а у том као да одјекнуше два тешка удара:

— Ох, ох!

То су се распреле бомбе.

Брзо идем на место догађаја. Једна је бомба пала у Електоралну улицу, између две болнице, на једну стару двоспратну зграду, провалила кров, полупала прозоре на околним кућама, а у суседној кући на трећем спрату кулицима тешко ранила мужа и жену. На једном месту на зиду је начињена округла рупа од 2 метра у пречнику. Суседни зидови изрешетани су од танади.

Друге две бомбе биле су бачене

у раднички квартал у Огородну улицу.

Једна је пала на калдрму и убила једну жену са дететом на прсима. Ископана је омања рупа, а у свима оближњим зидовима има трагова од танади.

Трећа је пала мало даље на тротоар, разбила камене плоче, одвалила нешто малтера са зидова и у једној продавници убила продавачицу и њеног сина од 8 година и једну девојку.

Око три часа пошао сам да видим, кад ће стићи санитарски воз на бечку станицу.

— Лети, лети!

Призор је био диван: обасјан јарким сунцем, усред белих перастих облачића, час нестајући иза њих летео је аероплан. Он је био веома високо, приближно на 2.300 до 2.500 метара; беле боје, час је био као светла тачка на плавом небу, час се губио на белој позадини облака. Описивао је кругове, нишанаћи негде.

— Бум, бум! — загудели су

топови.

— Та-та-та, — загрокта митраљез.

Негде су безнадежно припуцале пушке.

Аероплан је кружио и даље мирно, не обраћајући пажњу на паљбу.

— Господо!... То он тражи нашу станицу, боље је да се скломимо, — и ми уђемо у станичну зграду.

Није прошло ни два минута, кад одједном чујемо:

— Бух!

— То је топ.

— Бомба, то је он, проклетник.

— Где је?

— Ђаво би је знао, али негде близу.

— Бух-х! — опет.

Изађем на Маршаловску улицу. Видим да је прва бомба заиста пала на педесет корака од железничке станице, на кров једне шестоспратне зграде. Над њом се подиже облачић дима и прашице.

На улици се скупља гомила и посматра комаде гвожђа, које је експлозија збацила са крова. Метал је потпуно искривљен и искидан.

Попнем се на таван те куће. У гвозденом крову пробијена је рупа до пет метара у пречнику; греде су поломљене, а преграде изрешетане танади. На тавану је било разастрено бело рубље да се суши, сад је оно исцепано на ситну парчад.

Какав је циљ тих бомбардовања? Испрва смо мислили да Немци хоће да разруше јавне и државне зграде, као телефон, телеграф, банке, касарне и т. д.

Али сам састав бомби чини да се у то сумња. Да хоће да руше, Немци би бомбе начинили према типу бризантних граната, пуних експлозива; међутим оне-су израђене као шрапнели, пуне куглица. Имају, истина, слабо деструктивно дејство, али убијају све унаоколо. Распрскавају се отприлике под углом од 30 степена и

Живот у Лесковцу сада за време рата, и поред тога што је у њему много досељеника, досадан е и монотон. Многе су радње позатваране, јер су њихови сопственици у рату. Нешто мало живости има пред вече за време корзоа и пазарних дана пре подне, када дођу на трг сељани из околине.

У Лесковцу има неколико фабрика које лиферију за војску одело и веш.

Рад ових фабрика за време рата велики је, а то је, како за овдашњу сиротињу тако и за сиромашне бегунце, привлачан мамац. Фабрике дају сиротињи одело и веш на израду, те тако сиротиња зарађује колико толико да се исхрани.

армије, да се правцем Кроа—Ласињи пробије до Париза, такође су осујећени. Нешто већу активност показују Немци само северно од Соме, где неуморни Клуц с времена на време узнемирава Французе нападима час источно од Албера, час око Араса. Остали немачки делови не показују знаке живости или због велике iscrпености, или што се постепено повлаче на север.

Енглески успеси

— Немци се повлаче испред енглеских трупа. —

Лондон, 17. октобра.

Настављају се озбиљне борбе са малим прекидима на целом фронту, али нарочито на северу Немци врше честе и огорчене контра-нападе. И ако непријатељ даје упоран отпор, Енглези непрестано напредују.

Једна енглеска бригада извршила је сјајан напад на бајонет. Непријатељеви губитци у овим борбама велики су.

Приближује се крај

— Енглези доводе нова јака појачања. —

Копенхашки листови имају вести из Берлина, да је у Марсељу искрцан корпус од 30.000 индиске војске, а у исто време у Кале и Динкерк стиже 200.000 нових енглеских и канадских добровољаца.

Не може се проверити у колико је ова вест тачна. Али нетачности може бити само у времену, јер се у Енглеској обука нових регрута приводи крају, а можда су поједини делови убрзано вежбани, те су на бојиште испослани раније но остали.

Канадска влада расписала је да се поново купе добровољци. Пријавило се толико људи, да се веома много бира. Већина доводи собом своје коње. Сад се поново вежба 100.000 људи.

Индиски кнежеви стављају се на расположење британској влади. Секретар за Индију, лорд Крју, изјавио је пред енглеским парламентом да је уверен да ће се Индуси до краја борити раме уз раме са Енглезима.

И најмање појачање које савезници добију на свом левом крилу, моћи ће да Немцима у Белгији нанесе одсудан пораз.

Са нашег ратишта

ОПЕТ СВДА МИР!

Ваљево, 20. октобра

Осамнаестог октобра није се десило ништа значајније ни на једном фронту.

С француског бојишта

— Делимични успеси Француза. —
— Заробљено 7583 Немаца. —

Париз, 19. октобра.

(Службено)

Нема ничег особитог да се јави са фронта Њепор—Димид. — Немци су продужили своје јаке нападе у целом крају северно и источно од Ипра. Непријатељ је мало одбијен на северу, а осетно ка истоку од Ипра. У почетку јучерашњег дана непријатељске трупе, које су дебуширале од Лиса, успеле су да се докопају Холбека и Месине, али су после савезнички контра-напада пред вече сва два села повраћена. На осталом фронту било је јаке топовске ватре и неколико непријатељских контра-напада, који нису успели да поврате терен, који смо ми заузели последњих дана.

За време од 1. до 7. октобра ми смо заробили 7.583 Немца. У овај број нису урачунати рањени Немци, које ми негујемо, ни заробље-

нчка поворка, која је са бојног поља упућена на одређено место пребивања.

Напоље из Африке!

— Французи и Енглези почели су да заузимају немачке колоније. —

Париз, 15. октобра.

Из Лисабона телеграфишу, да су немачке трупе прешле у западне афричке колоније и да су нападе португалску колонију Анголу. Португалска влада наредила је мобилизацију и офанзиву. Ратни бродови транспортираће трупе из Португалије у Анголу. Португалија располаже у Анголи довољном војном снагом за одбрану. Трупе које шаље појачање нарочито јужно-афричке енглеске трупе и помоћи савезницима, да Немачка буде дефинитивно истиснута из Африке. Француско-енглеске трупе освојиле су до сада немачке колоније Того и Камерун.

Руско-турски рат

— Савезнички амбасадори напустили су Цариград. —
— Руски поданици под италијанском заштитом. —
— Потопљена руска топовњача. —
— Један руски деманти. —
— Енглеска уз Русију. —

Изненадним отпочињањем непријатељстава на мору против Русије, Турска је против себе изазвала све савезне државе. Истовремено са руским амбасадором, амбасадори Велике Британије и Француске напустили су Цариград. Енглеска је већ наговестила, званичним путем, Порти, да турски напад на Русију, у дане крвавог европског рата значи, у исто време, и напад на Велику Британију.

Није ни мало немогућно, да ове речи енглеске владе буду ускоро потврђене доласком енглеских ратних бродова у помоћ руској црноморској

флоти, која има да поседне Дарданеле.

Турске операције против Русије још нису почеле у пуној мери. Један ратни брод је свега страдао.

О прекиду односа и почетку непријатељстава јуче су стигли ови телеграми:

Цариград, 18. окт.

Предане су путне исправе амбасадорима: Русије, Француске и Енглеске. Претставници Русије и Енглеске одлазе вечерас; француски амбасадор отпутоваће сутра.

Цариград, 17. окт.

Руски официри и морнари дове-

убијају све што је око њих на 18 корака. Куглице имају велику продирућу моћ, скоро као зрно из пушке.

Погодити са тако велике висине, веома је тешко и зато увек страдају невини људи. На пример: 3. октобра погинуло је и рањено 44 човека, од којих 9 војника; 6. октобра 62 човека, од којих није ниједан војник, нити има какве везе с влашћу. Међутим, оба пута страдало је много деце, пошто се старији склањају, а деца воле да гледају птицу.

Сем систематског бомбардовања, Немци су бацали и одвојене бомбе на железничке станице, али су резултати слични: мало материјалне штете, а много људских жртава.

За те жртве крива је у неколико и сама публика, јер чим се појави аероплан, сви одмах истрче на улицу и посматрају га, а над почну да падају бомбе, сви нагну у капије, дућане, а оно експлодира често код такве гомиле

и начини чуда.

Највише бомби падне на кровове.

Приметио сам једну карактеристичну црту у дејству ових ваздушних разбојника: док су се Немци приближавали Варшави, рачунајући да ће је заузети и мислећи да ће их Пољаци дочекати раширених руку, они су пролетали преко вароши, а бомбе су бацали само на железничке станице. Али кад се показало, да их Пољаци сматрају за своје најгоре непријатеље и кад су 3. октобра почели отступати, Немци су тог истог дана 3. октобра приредили бомбардовање; 4. и 5. добили су помоћ, али кад су их поново сузбили, 6. окт. они су поново бацали бомбе претећи у прокламацијама, да ће на Варшаву бацити 250 бомби.

— Боље је и 2000 бомби да отрлимо, него да нам уђу у Варшаву! — говоре Пољаци.

Ово је проста злоба и бесциљна освета кајзера и његових раз-

бојника. Немачка ваздухопловце треба сматрати за разбојнике, и требало би обесити сваког од њих, који се ухвати у бацању бомби.

Чуо сам да су Козаци поставили правило, да сваког ухваћеног ваздухопловца исеку у комаде. Мислим да је тај глас неистинит, али боље би било да је то истина. За оног, који није видео лешеве унакажене од тих бомби, можда је то чудно, али пред својим очима још имам слику: на тротоару лежи девојчица од шест година, са раскомаданим грудима, у бари од крви; до ње дечак од четири месеца умрљан крвљу и прашином, тако да се црте не распознају — и мени је то довољно да Немце не сматрам за ратнике, него за разбојнике.

Изводи из мојих посматрања ваздушних бомбардовања су ови:

(1) Бомбардовања је могуће само на лепом времену; киша, ветар, магла и хладноћа ваздухопловцима веома сметају, те Енглеска са својом вечитом маглом

може да буде мирна;

(2) Број бомби, које аероплан може да носи, није велик: немачки аероплани носили су по пет комада. Цепелини нису опасни, јер се лако обарају. Међутим из ваздуха се гађа веома несигурно;

(3) Са војничког гледишта ваздушно бомбардовање нема никаквог значаја и не треба рећи: „Командири, чувајте своје војнике“, него:

— Мајке, чувајте своју децу од немачких разбојника!...

Наше Небо

— Пролаз планете Меркура испред Сунца. —

25. ов. мес. одиграће се на нашем небу један доста редак појав: „Пролаз планете Меркура испред сунчеве плоче“.

Поменутог дана, дакле, ми ћемо имати помрачење сунца, као оно што беше 9. августа ов. год.,

али само мало друкше.

Наиме, у августу видели смо сви, како нам се црна месечева плоча испречила испред светле сунчеве плоче, коју за мало што није сасвим препокрила.

Али овом приликом то препречивање сунца неће нам доћи од месеца, него од Меркура, најмање и сунцу најближе од „великих“ планета, што, као и наша земља, обилази око сунца.

У ствари Меркур је у пречнику за 1321 км. већи од месеца, али нам он зато ипак не може да помрачи — препокрије — сунце за онолики део, колико месец; шта више то помрачање не може се ни запазити слободним оком, па чак ни сасвим малим дурбинама.

То пак долази отуд, што нам је наш пратилац, месец, несравњено ближи — (просечно 384.000 км.) — него планета Меркур (просечно 57,8 милиона километара), због чега нам се и Меркур мора показати веома мали.

дени су синоћ у Каљак, на уласку у Босфор, на једној руској заробљеној лађи за угљ.

Руски консулат је у вече истакао талијанску заставу у знак да Италија узима на себе заштиту руских поданика.

Цариград, 17. окт.

У шоку јучерашње борбе на мору поштољена је шакоје и руска шоповљача „Кубанец“.

Руска, енглеска и француска амбасада нису данас истакле своје заставе приликом празника Бајрама, прошивно досадашњем обичају.

Петроград, 19. окт.

Данас ће се предати путне исправе турском амбасадору.

Петроград, 19. окт. Служ.

Потпуно су измишљени коминики бечке и берлинске агенције, који јављају о тобожњем нападу руске флоте на турску флоту. Овим измишљотинама је циљ да доведу у заблуду јавно мишљење у Цариграду, од кога се све крије о подлом нападу на нашу морску обалу од стране турских ратних лађа, којима командују немачки официри. Исто је тако поступљено онда, када нам је Немачка објавила рат, јер се та објава рата правдала тиме, што су тобож руски војници заузели немачку територију, док у ствари ни један руски војник није прешао границу пре објаве рата.

Петроград, 19. окт.

Енглески амбасадор је известио Турску, да ће сваки напад Турске на Египат биће сматран као оглас рата Енглеској. „Тајмс“ изјављује, да Турска објавом рата Русији навлачи на себе и енглеско непријатељство.

Дневне вести

Железничари — регрути

Одлучено је да сви железнички чиновници — регрути, који свој рок служе у железничкој чети, примају редовну своју плату и уобичајени чиновнички додатак.

Кише у Новој Србији

Ово дана падале су велике кише у околини Скопља и Куманова. Услед тога Вардар и неке његове притоке прилично су надохли.

Месечев привидни пречник износи просечно 31 минута и 5,2 секунди кружни, док ће нам привидни пречник Меркуров у овој прилици изнети само 13,04 секунди кружни, или од прилике 1/190 део сунчевог пречника. Дурбином дакле, који би нам сунце показивао у величини круга од 1 метра у пречнику, ми би смо у сунчевој плочи видели Меркур у величини крупнијег зрна грашка од 1/2 сантиметра у пречнику — приближно.

При нашем посматрању „пролаза“ треба да знамо, да ће нам Меркур прићи с леве стране сунца и да ће нам у сунчеву плочу да уђе у њену доњу половину.

Замислимо на сунцу поделу какву имамо на нашем депном часовнику са цифром XII тачно озго, VI оздо, III и IX с десна и лева, као у часовника. Меркур ће нам при томе ући у сунчеву плочу, као мала црна, потпуно округла пега тачно између цифара VII и VI па кад га ту запазимо,

Нови лекари

Доктори целокупног лекарства г. г. Стеван Моравац, Радован Милутиновић и Ахил Грез произведени су у чин санитетских поручника.

Радионица Кола Милосрдних Сестара

Сазнали смо, да је радионица Кола Милосрдних Сестара, која је пре кратковремена отворена у Учитељском Дому близу „Славије“ за израду рубља рањеницима готово празна. Од онако сјајног одзива у почетку, све се више после смањивао број раденица; а отако је пала једна граната непријатељска у радионицу, она се готово испразнила!

Нека се сете наше драге сестре и све оне, које би им могле помоћи, да је ово рђав комплимент од њих да се овако разбегну од једне гранате онда, кад се борци наши сваки дан крећу у киши од граната и куршума, па опет не беже са своје узвишене дужности, према отаџбини. С тога би се пожелело, да и наше женскиње, особито младе удаваче буду мало хладнокрвније према гранатама, барем према онима које не долећу, и поврате се што пре у повећом броју на овај најплеменитији посао. Јер ако је родољубива и племенита само борба за отаџбину, онда је још племенитије помоћи тим борцима, који допаду рана. А тих има много. И нек нико не мисли, да је „престала потреба.“ Свачија нам је помоћ добродошла. Ко не може кесом, нек помогне рукама.

Тетово за „Црвени Крст“

Грађани вароши Тетова скупили су до сада међу собом за српски „Црвени Крст“ 1.500 динара. Овај је новац послат по нарочитом изасланику у Београд.

Произведен

Г. Вук Караџић, свршени ђак јункерске школе у Русији, који се храбро борио у прошлим ратовима, произведен је последњим указом у чин активног пешадијског потпоручника.

Ратна пошта

Велибор Андрејевић и Владимир Шапоњић, студенти моле се да се јаве Божи Стојадиновићу студенту — Свилајнац.

пратимо га и даље на његову путу, којим ће да прође тачно у правцу на тачку између цифара III и IV у часовнику. — Види се дакле да му пут не иде преко сунчевог средишта, него једном теливом.

При своме уласку у — и своме изласку из сунчеве плоче Меркур се с овом додирује и то:

При своме уласку:

спољни додир у 10 ч. 58 мин.

0 сек. пре подне

унутарњи додир у 11 ч. — мин.

12 сек. пре подне

При изласку:

унутарњи додир у 3 ч. 6 мин.

30 сек.

спољни додир у 3 ч. 8 мин.

43 сек.

Цео феномен трајаће дакле 4 часа и 6 мин.

У току од 46 година пролази Меркурови одигравају се по 6 пута и по четири пута у месецу новембру (по нов. кал.) и два пута у мају, а у размацима од 7, 9 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 9 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ и 13 година и опет

ТЕЛЕГРАМИ

Из бугарске војске

СОФИЈА, 19. октобра. — Сходно решењу Министарског Савета, влада је наредила, да се пусте кућама две најстарије масе војника, које сада служе у војсци и у исто време да се сазову две класе резервиста.

Напад на Чинг Тао

ПЕТРОГРАД, 19. октобра. — Из Токија службено јављају, да су Јапанци отпочели општи напад на Чинг-Тао.

МАКС НОРДАУ

— Французи и страни поданици —

Познати немачки публициста Макс Нордау, који се за време објаве рата затекао у Францу кој, те је као немачки поданик био притворен, објавио је у „Фосише Цајтунг“ своје утиске из Париза: — Дожање Парижана после објаве мобилизације било је потпуно супротно разузданости Берлина тих дана.

Немачке поданике, а међу њима и мене, довели су у комесаријат. Држање париске гомиле мене је дубоко дирнуло. Гомила је била узбуђена, али коректна. Она је само хтела да види Немце и Аустријанце. Нико није изговорио ниједну непријатељску реч, нико нас није рђаво погледао. Често су се из гомиле чули узвици: — Јадни људи!...

Жене су нам доносиле воду и вино. Кад смо ми хтели да платимо, оне су то одбијале говорећи: — Ми смо Французи. Код нас се гостопримство не плаћа.

Кроз Београд

— Репортерске белешке. —

РЕНТИЈЕР И РАТ

Познати београдски рентијер Ж. К. који има на Теразијама велики број палата и чатрла — док су Аустријанци бомбардовали Дорћол и Савамалу, т. ј. крајеве у којима нема његових кућа, говорио је, кад би му се ко пожалио на ратне тешкоће:

— Шта ћеш, брате, рат је. Ја како! Сви се мучимо, сви трпимо, и ја, и ти, и други, и трећи... Али то није тако страшно!...

А кад су Аустријанци заокупили да туну Теразије, променио је мишљење о ратним тешкоћама и јакнуо је на сав глас:

— Браћо, људи, Срби, пропаст, страхота, ужас!.. Све, све ми зграде порушише, све ми пропаде!.. Јој мене сињег кукавац!...

Кад се свршило бомбардовање, полиција је изашла на лице мес-

после 7, 9 $\frac{1}{2}$ и т. д.

Последњи пут Меркуров пролаз десио се 1907. године 2. новембра (в. Веч. Нов.) — идући пут биће то исто 1923. године у месецу мају (п. н.)

Имаоци дурбина, којима се може око заштитити од сунца не би требали да пропусте ову прилику да виде планету Меркур, који се и иначе да врло тешко и ретко видети. Селим.

Из писама интернираних

— Наши поданици интернирани и заробљени у Аустро-Угарској —

Милан Митић, потпоручник, моли да се извести Аритон Јасикувић, гостионичар у Врању, да је он заробљен у боју код Митровице.

Драгутин Недељковић, потпоручник, моли да се извести Алекса Недељковић из Ваљева, да је он заробљен у боју код Митро-

та, па проценила штету на имању рентијера Ж... Један шрапнел разнео му са вешернице неколико црепова и избио неколико циља из зида!... — др. —

Ратне ситнице

Кад су Немци ушли у Анверс, опљачкали су више од пола вароши, а нарочито аристократски квартал.

Бивша француска царица Евгенија претворила је своју вилу у Фарнборуђу у болницу за рањенике.

Друштво румунских студената послало је позив штампарима у Букурешту да ниједна од њих не штампа лист „Зија“, кога плаћа немачко посланство. То је учињено због тога, да штампариие избегну сваку непријатност.

Око 2000 немачких војника пребегло је у Холандију, јер нису могли издржати ратне тегобе.

Сазнаје се, да је истовремено са ђенералом Ауфефнбергом пензионисано још 19 аустријских ђенерала.

Производња каменог угља у басену Донеца, у месецу септембру, када се упореди са производњом у августу, порасла је са 33 милиона пудова. На раду су петнаест хиљада радника.

Исти су се резултати показали и у производњи петролеума из Урала.

Према извештајима руског министарства привреде, производња сировина у целој Русији је обилна исто онако као и у мирнодопским годинама.

Међу канадским коњаницима, који су дошли у помоћ Енглезима и који су већ на бојишту, налази се већи број Индијанаца.

Ђенерал Клок више не командује немачким десним крилом. Фронт овог крила продужио се толико, да је Клок изгубио вољу да њиме командује.

Унук познатог енглеског књижевника Чарла Дикенса ступио је у редове енглеске војске. Он је кавалер енглеског ордена Црвени Крст. Да би отишао на бојно поље, он је морао, како примећује „Њујорк Хералд“, ићи путевима, које је описао његов дед, у „Историји две вароши“.

Последње вести

Успеси на Висли

Петроград, 19. октобра. Службено

На фронту у Источној Пруској наше трупе су напредовале у пределу између Владиславова и шуме Роментева. Немци су престали са својим нападима од 13. ов. м. у пределу Бакарарјева услед огромних губитака које су претрпели. С оне стране Висле ми победоносно наступамо на свима тачкама. Заузели смо Петрехов, Опочну и Ожаров. Борбе су се водиле на путевима, који воде на тим местима. Ту смо потукли непријатељску аријергарду и запленили 6 митраљеза и комору с храном и заробили 400 Немаца.

Напредовање на Сану

Петроград, 19. октобра

На реци Сан, код Ледашова један руски пук наступао је правећи себи ровове и заклоне на сваком кораку, те је на тај начин доспео до непријатељских положаја и користећи се паником Аустријанаца, заузео је на јуриш једно привремено утврђење. Овде смо заробили 5 официра и 500 аустријских војника и запленили смо више митраљеза. — Једну непријатељску колону, која је сипала са Карпата и утврдила се код Надворне, напали смо и отерали.

Повраћај Лила

Петроград, 19. октобра

Савезничке трупе поново су отеле Лил од Немаца. Наступање Немаца у привцу Калеа сада је онемогућено.

Добросав Ратајац, рез. поручник, моли да се извести његов таст Божидар Јеличић, нар. посланик у Брису, да је здрав.

Радоје Благоћић, редов, моли да се извести његова мати Милица Благоћић у Јагодини, да је он здрав.

Драгољуб Милојковић, редов, моли да се извести његова мајка Катарина Милојковић у Алексинцу, да је он здрав.

Владан Ђорђевић, рез. поручник тимочка дивизије 1. позива 13. пеш. пука у Нишу, моли извести његовог оца Перу Атан. Ђорђевића из Београда, Космајска ул. 54, да се налази као ратни заробљеник. Он даље моли, да му отац пошаље 300 круна и да му надлештво где је био чиновник шаље плату.

Црвенила на „Пијемонт“ стаје један динар месечно

Дрогерија ГУСЛАР

КОЛАРЧЕВА БРОЈ 5.

није ни за време најопаснијег бомбардовања престала да ради, а понајмање би сад како проносе гласове неки шкартови из позадине.

У радњи је стручан апотекар — магистер фармације.

Има КАО И УВЕК довољно разноврсне дрогериске и апотекарске робе, фотографских плоча, НИЦА зејтина за јело, рума, чаја и коњака, белгиских медицинских стаклади и свих других потреба.

Спремамо НОВ ЦЕНОВНИК и разаслаћемо старим муштеријама.

Ни жељезница ни пошта не примају робу, али нашим познатим муштеријама шиљемо по прилици.

Дрогерија ГУСЛАР
2-20

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА

Обрадовића

и Станковића

Београд преко пута Народне Банке

отворена је сваког дана извештава своје пословне пријатеље.

2-5

Настојник

Владимир Станојевић грађевинар станује у кафани „Ужица“, нуди се за настојника и оправку кућа за скромну награду.

1-2

Деликатесна радња и продаја ужичких производа

Милана Т. Голубовића

Славија — Макензијева улица бр. 5.

Отворена је и снабдевена је одличним француским вином, коњаком, сардином, бисквитом, свежим лимунима, чајем, саламом, брашном за растезање, чоколадом и другом робом.

3-3

„Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени.

Обућа и Камашни у великом избору

спремилa је нову партију мушких и женских плитких и високих врло елегантних обућа

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Светозара Стојановића, Београд-Цветни Трг

СПРОВУ ОФИЦИРСКОГ ДОМА 4-10

ХОТЕЛ

„Позоришна Кафана“

ВАСИНА УЛИЦА

Препоручује својим пријатељима и муштеријама најбоље пиће и домаћу кујну. Хотел располаже са великим бројем модерних и елегантно намештених соба. Цене су најумереније.

С поштовањем
Милош Ђ. Николић
4-5 хотелијер

Капци од артије

Већа количина капака од артије продаје се. Упитати уредништво „Пијемонта“ — Краљ Александра бр. 12.

2-2

Ко има на продају

Апарат за лађење. Американски сто писаћи. Писаћу машину. Каду са фуруном за купање нека понуду пошаље уредништву.

3-5

Подрум „Касина“

ОТВОРЕН ЈЕ

има на лагеру велику количину природног пића као: вина, добре комовице и француског коњака. На већим количинама даје се попуст.

3-5

Два стана

издају се под кирију од првог новембра. Станови су нови и модерни налазе се у Студеничкој улици. Упитати уредништво „Пијемонта“.

3-3

Подрум „Лондон“

Отворен је и извештава кафеције и публику да има на продају велику количину вина белог смедеревског из свог винограда и комовицу продаје са умереном ценом.

3-3

Фабрика Цемента

У РИПЊУ

има на стоваришту одличног Портланд и Роман цемента. Обратити се Ресавска ул. бр. 69. Београд.

2-10

КРАЉ. СРП. ДВОР. ФАРБАР

Младен Савић

Авалска 11. — Телефон 2052.

прима све фарбарске и молерске послове.

7-10

Фабрика Конзерва у Крагујевцу

извештава поштоване домаћице и бакале да је у овој години конзервирала велику количину ПОВРЋА и ВОЋА и да ће исте продавати у своме стоваришту у Београду преко пута кафане „Руски Цар“ и у фабрици по фабричним ценама.

Цене ће фабрика саопштити потрошачима конзерве путем огласа преко новина. Фабрика ће примати и испоручивати на повуку. Поруџбине од 25 дин. на више.

С ПОШТОВАЊЕМ
Фабрика конзерви Свет. Стефановића

2-10

Лепосава Терзибашић

МОДИСКИЊА

Гранд Пасаж — Кнез Михајлова бр. 19.

извештава поштоване муштерије да је радња отворена. Цене солидне.

3-3

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Милоша Савића

Коларчева улица број 10 (Теразије)

отворена је сваког дана од 8-12¹/₂ пре и 2-6 по подне.

5-5

Француска вина у боцама Медок и Грав од 1909. год., Саламе Вел. Планске I врста, Кашкаваља копаоничког, меда чиста багремова и липова као и сву колонијално-деликатесну робу препоручује

КОЛОНИЈАЛ. - ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Мрковића и Мијатовића

БЕОГРАД—ЦВЕТНИ ТРГ ТЕЛ. 464.
2-3

КРАЉЕВСКО ПОВЛАШЋЕНА

Срп. Фабрика Стакла

У ПАРАЋИНУ

Има на стоваришту све врсте простог и финог стакла за домаћу потребу, а тако исто и медицинског за апотеке.

3-5

Готово је и ДРУГО ИЗДАЊЕ сасвим допуњена са свима местима

ЦЕЛОКУПНА КАРТА

Европског ратишта

ЦЕНА КОМАДУ

једнобојна три гроша, у бојама један динар

КЊИЖАРА

Косте В. Илића

преко пута Новог Двора уз поруџбину и новац треба слати упутницом.

4-5

АПОТЕКА

код ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА АЛЕКСАНДРА

Д-р Луке Ј. Панића--Београд

улица Краља Петра број 77.

није била затворена ни за време бомбардовања што јавља п. потрошачима ради знања.

Има велико дрогериско стовариште

Лекова, парфимерија, завојног материјала и минералних вода.

Све даје по дрогериској цени, и шаље одмах где се буде желело без икакве посебне награде.

3-3

„Пијемонт“ прима огласе по умереној цени.

ПОТПУНО НОВА РЕНОВИРАНА ШТАМПАРИЈА

Телефон 15-91.

Телефон 15-91.

Прима на израду: Књиге, разна дела, протоколе, ценовнике, јеловнике, свадбене позивнице, вереничке карте, у разним форматима плакате, биоскопске програме, улазнице, визиткарте, као и разне друге штампарске послове.

ПОТПУНО ЧИСТА И БРЗА ИЗРАДА.

„ПИЈЕМОТ“

у својој сопственој гради

Краља Александра бр. 12.

Снабдевена потпуно најновијим словима, шарама, линијама и свим могућим штампарским машинама и бојама.

Са две најновијег система „LINOТУР“ СЕЦ-МАШИНАМА

О солидности и умереним ценама, као и о самој изради ма каквог штампарског посла штампарија „Пијемонт“ ставља на расположење п. публици да се и сама о свему лично увери.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

Прима на израду све могуће штампарске послове.